

Motion till riksdagen

1988/89: So503

av Rolf L Nilson m. fl. (vpk)

Åtgärder mot läkemedelsberoende

Det är ganska vanligt att man träffar på människor, som för att klara sina vardagliga sysslor är beroende av psykofarmaka. Det rör sig ofta om i övrigt välanpassade personer. De sköter sitt arbete och försöker i övrigt att inte vara till besvär. De kan i vissa fall äta dygnsdoser som är extremt höga men inte för att uppnå berusningseffekter utan för att överhuvudtaget klara vardagssysslorna.

Enligt offentlig statistik är det ca 1,2 miljoner människor i Sverige, som bedöms vara i behov av lugnande eller sömngivande medel. Mer än hälften av dessa är över 65 år och det rör sig om dubbelt så många kvinnor som män.

Kontakten med beroendeframkallande psykofarmaka har ofta skett i samband med någon livskris, som gett upphov till oro, ångest och sömnsvårigheter. Det rör sig om reaktioner på skilsmässa, dödsfall, graviditet, missfall, flyttning, ensamhet, kvinnomisshandel, pubertetsproblem, pressande arbetsförhållanden m. m. Man har vänt sig till vården med sina problem och symptom och som svar på dem i huvudsak fått mediciner. Tabletter har fått ersätta det mänskliga stöd och intresse som man egentligen varit i behov av. Detta skapar i många fall ett mycket komplicerat psykologiskt beroende. Svårigheten att leva och ångesten inför tabletterna tycks inte i första hand vara kopplad till konsumtionens storlek eller till hur länge man tagit tabletter utan snarast till upplevelsen av att inte ha kontroll över sina läkemedel utan att själv vara kontrollerad av dem. Det är ett beroende som innehåller starka skuld- och skamkänslor.

Det är svårt att med säkerhet fastställa hur många, som är läkemedelsberoende. Etablerade experter uppger mycket låga siffror och drar slutsatsen att problemet är av så liten omfattning att det inte finns behov av särskilda åtgärder. Mot detta står uppgifter från klientorganisationer, t. ex. RFHL, om att beroendet av läkemedel (bensodiazepiner) är av samma storleksordning som alkoholmissbruket. De räknar med 200 000 – 300 000 personer.

Beroende och missbruk av legal narkotika, Valium, Stesolid, Sobril, Rohypnol m. fl. är problem som skapas av och vidmakthålls av hälso- och sjukvården. Det är läkare som skriver ut recepten och det är i de flesta fall genom att följa läkares ordinationer som man blir läkemedelsberoende. Det är också inom hälso- och sjukvården som förändringar måste ske om antalet människor, som far illa av läkemedelsberoende drastiskt skall kunna minska.

Samhället måste ta sitt ansvar för att hjälpa de beroende genom förebyggande och behandlande åtgärder.

Socialstyrelsen måste utarbeta ett underlag för vårdprogram och rekommendationer till kommuner och landsting om arbete med psykofarmakoberoende.

Det måste införas undervisning om psykofarmaka, bruk, missbruk, beroende och abstinens inom sjukvårdens grund- och vidareutbildningar.

Läkemedelsberoende och abstinens måste bli godkänt som grund för sjukskrivning.

Det måste komma till stånd forskning som är oberoende av läkemedelsindustrin och som bl. a. belyser hjälpbehovets storlek, beroendets medicinska och psykologiska särdrag, behovet av och effekter av olika behandlingsmetoder och som utvecklar säkrare och mera nyanserade kriterier för dosering.

Det behövs också insatser riktade till de behandlande läkarna.

Åtgärder mot läkemedelsindustrin krävs också.

Socialstyrelsens läkemedelsavdelning måste få förstärkta resurser och utökade befogenheter för tillsyn inom området.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder mot läkemedelsberoende.

Stockholm i januari 1989

Rolf L. Nilson (vpk)

Gudrun Schyman (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Karl-Erik Persson (vpk)